

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

dnr Ju2025/00118

Remissyttrande

över betänkandet Skärpta krav för svenskt medborgarskap (SOU 2025:1)

Förvaltningsrätten i Göteborg har, i egenskap av migrationsdomstol och utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter att lämna på de förslag som presenteras i betänkandet.

Förslag till ändring i lagen om svenskt medborgarskap

11 § första stycket c

Det bör övervägas om lydelsen av 11 § första stycket c bör ändras på så vis att det anges att "... den som är att *anse* som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) ..." i stället för den nuvarande lydelsen "... som är att *bedöma* som...". Den nuvarande lydelsen är inkonsekvent i förhållande till utformningen av 4 kap. 1 § utlänningslagen. Det är även otydligt om utlänningslagen omfattas av 11 § första stycket c eller ej.

11 a § första stycket 2

Det noteras att de föreslagna lagändringarna i prop. 2024/25:89, En förebyggande socialtjänstlag, innebär att den föreslagna lydelsen av bestämmelsen är inaktuell.

12 §

Förvaltningsrätten konstaterar att bestämmelsen är mycket lång och svårläst. Bland annat förekommer begreppet "särskilda skäl" på tre olika ställen i bestämmelsen. I och med att begreppet "särskilda skäl" förekommer

även i nu gällande bestämmelse redogörs vidare i utredningen mycket sparsamt för hur begreppet ska tolkas i de olika sammanhangen där det förekommer i bestämmelsen. Totalt sett lämnar utformningen av bestämmelsen och motiven öppet för att olika bedömningar görs och att risken för att tillämpningen av bestämmelsen kan komma att skifta mellan olika tillämpare ökar. För att underlätta för rättstillämpningen bör det övervägas om bestämmelsen kan utformas på ett annat sätt. Eftersom hela bestämmelsen rör dispens från kraven för medborgarskap bör den dock inte delas upp på flera bestämmelser. Bestämmelsen bör i stället utformas så att den inleds med undantagen till 11 § och sedan regleras i ett eget stycke att undantag även kan göras om särskilda skäl föreligger. I motiven bör också redovisas vad som kan utgöra särskilda skäl.

12 § tredje stycket 1

Förvaltningsrätten konstaterar att det av den föreslagna lagtexten inte framgår att det ställs några krav på godkända resultat i studierna för att en sökande ska undantas från försörjningskravet. I motiven framstår det dock som att ett sådant krav finns (avsnitt 10.4.4. s. 338). Av bestämmelsen bör klart och tydligt framgå vilka krav som ställs på sökanden i detta avseende och när de ska tillämpas.

Det är vidare delvis oklart vad intentionen är vad gäller sökande som inte studerar inom ramen för ett program vid universitet eller högskola. Av lagtexten framgår inga begränsningar vad gäller dessa sökandes möjlighet att undantas från försörjningskravet. Förvaltningsrätten noterar att "en utbildning ... som leder till en examen" enligt motiven kan avse både ett sammanhållet program och fristående kurser som leder fram till en examen. I motiven konstateras dock att sökande som inte studerar inom ramen för ett program har en "högre bevisbörda" (avsnitt 10.4.4. s. 340). Bevisbördan ligger dock redan på den sökande. Rimligen åsyftas här inte bevisbördan utan att högre krav ska ställas på bevisningen. Omfattande och övertygande bevisning ska rimligen presenteras. Den föreslagna bestämmelsen gör inte heller åtskillnad mellan program och fristående kurser i detta avseende. Om kraven för att medges dispens ska vara högre för de studenter som läser enskilda kurser bör det enligt förvaltningsrätten övervägas om dessa sökande ska omfattas av en särskild bestämmelse. Lydelsen av 12 § tredje stycket 1 b bör i det fallet avgränsas till att avse en sökande som studerar ett sammanhållet program vid universitet eller högskola som leder till en viss examen. För att underlätta bedömningen och undvika att tillämpningen av bestämmelsen skiftar mellan olika tillämpare bör man i motiven

exemplifiera vilken typ av bevisning som i detta avseende kan leda till att den sökande uppfyller sin bevisbörda. Det bör även i övrigt framgå vad som kan utgöra särskilda skäl.

14 §

Utredningen föreslår att förlust av medborgarskap även framöver ska inträda vid 22 års ålder, men att ansökan om att få behålla medborgarskapet inte behöver ges in inom en viss tid. Enligt förvaltningsrätten är det oklart vilken medborgerlig status den enskilde har från det att förlust av medborgarskap inträder vid 22 års ålder, till dess att en ansökan om att få behålla medborgarskapet inkommer, en tid som nu i vissa fall kan bli mycket lång i och med att det inte längre kommer att finnas någon bortre tidsgräns för när en ansökan kan lämnas in och prövas i sak. Om den föreslagna ordningen ska ge möjlighet för den enskilde att, efter en längre tid, få behålla eller återfå medborgarskapet med retroaktiv verkan bör det framgå av bestämmelsen.

Övergångsbestämmelser

Förvaltningsrätten instämmer i utredningens slutsats att det finns behov av övergångsbestämmelser som innebär att äldre föreskrifter ska gälla för ärenden avseende ansökan om, och vissa anmälningssärenden om, svenskt medborgarskap där handläggningen inletts före ikraftträdandet, samt att detsamma gäller vid överklagande av beslut i sådana ärenden. En avsaknad av övergångsbestämmelser kommer enligt förvaltningsrätten att medföra ett betydande merarbete för domstolen i inkommande och befintliga mål om svenskt medborgarskap när de föreslagna lagändringarna träder i kraft.

Konsekvenser för migrationsdomstolarna

Som utredningen konstaterar kommer de nu föreslagna skärpningarna av kraven för att beviljas svenskt medborgarskap sannolikt innebära fler avslagsbeslut i ärenden om svenskt medborgarskap. Det är rimligt att utgå ifrån att den enskilde kommer att försöka få ett sådant beslut ändrat genom att överklaga till en migrationsdomstol. Förvaltningsrätten konstaterar även att det utöver de nu föreslagna skärpningarna av kraven för att beviljas svenskt medborgarskap även har föreslagits en rad skärpningar inom migrationsrättens område, samt att regeringen aviserat ytterligare skärpningar på området. Samtliga av de skärpningar som föreslagits har bedömts inte påverka migrationsdomstolarna på ett sådant vis att det finns

behov av anslagsförstärkningar. Förvaltningsrätten ifrågasätter utredningens slutsats att befintliga anslagsramar bedöms täcka den tillkommande ökningen av mål och betonar behovet av långsiktighet i anslagstilldelningen till de förvaltningsdomstolar som även är migrationsdomstolar.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Anna Fredricson Svensson. I handläggningen har även rådmannen Jennifer Moore Peterson deltagit. Föredragande har varit rättslige experten Anders Bengtsson och specialistföredraganden Christoffer Carlberg.

Anna Fredricson Svensson

/Anders Bengtsson

/Christoffer Carlberg